

ROBUSTA

การเตรียมต้นตอ

- หลังตัดพื้นดิน เลือกกิ่งแขนงที่สมบูรณ์ 3-5 กิ่งรอบคอ ไว้เป็นกิ่งหลัก และอีก 1-2 กิ่ง ไว้เป็นกิ่งให้ร่ม
- ให้ปุ๋ย กำจัดวัชพืชรอบโคนต้นให้เตียน ดูแลไม่ให้มีโรคและแมลงรบกวน
- รอจนกิ่งกลม โคนกิ่งมีขนาดเท่าแท่งดินสอจึงทำการเปลี่ยนยอดได้

วิธีเปลี่ยนยอด

- 1 ตัดกิ่งต้นตอตั้งฉากกับความยาว 4-6 นิ้ว จากโคนกิ่ง ใช้มีดผ่ากิ่งกลางลึกประมาณ 1 นิ้ว

- 2 เตรียมกิ่งพันธุ์ดี ใช้ส่วนยอดยาว 2-4 นิ้ว (นับจากปลายยอด) ตัดใบให้เหลือ 1/4 ของใบ

- 3 ฉีกกิ่งพันธุ์ดีให้รอยแผลให้เฉียงลง แผลเรียบ ยาว 1/4 - 1/3 นิ้ว กลับด้านหลังฉีกแบบเดียวกัน

- 4 นำกิ่งพันธุ์ดีไปเสียบบนรอยแผลของต้นตอโดยใช้มีดนำร่อง ดูให้รอยแผลแนบสนิทกันอย่างน้อย 1 ด้าน

- 5 ผูกเชือกฟางตรึงรอยแผลให้แน่น

- 6 ใช้ถุงพลาสติกคลุม แล้วผูกด้วยเชือกฟางให้แน่น อย่าให้อากาศเข้าได้
- 7 พรางแสงด้วยการเลี้ยงกิ่งบนต้นตอเพื่อไว้เป็นกิ่งให้ร่มเงา หรือใช้ถุงปุ๋ยทำเป็นโครงคลุมไว้

ข้อปฏิบัติขณะทำการเปลี่ยนยอด

- ควรทำในที่ร่ม ถ้าทำกลางแจ้งควรเลือกเวลาเช้าหรือเย็นจะได้ไม่ร้อนจัด
- มีดและกรรไกรต้องคม
- ต้นตอและกิ่งพันธุ์ดีต้องมีขนาดใกล้เคียงกัน
- ถ้ากิ่งพันธุ์ดีมีขนาดใหญ่หรือเล็กเกินไป ต้องจัดวางให้กิ่งพันธุ์ดีชิดขอบแผลของต้นตอด้านใดด้านหนึ่ง
- ทำด้วยความรวดเร็ว โดยเตรียมแผลต้นตอก่อน แล้วค่อยเตรียมแผลกิ่งพันธุ์ดี
- สำหรับต้นตอในถุงดำ เมื่อเปลี่ยนยอดเสร็จแล้วให้วางในตู้ขึ้นทันที และไม่ควรเคลื่อนย้ายต้นอีก

ข้อปฏิบัติขณะทำการเปลี่ยนยอด

- 1 หมั่นรดยอดที่เกิดจากต้นตอให้หมดเพื่อให้ยอดที่นำมาเปลี่ยนเติบโตได้เร็ว
- 2 สำหรับการเปลี่ยนยอดต้นตอในถุงดำ
 - ตู้ขึ้นควรอยู่ในที่ร่มเย็น ภายในตู้มีอุณหภูมิต่ำกว่า 30 °ซ และความชื้นอากาศ 90-100% **หมั่นตรวจดู อย่าให้มีรอยร้าว**
 - แผลจะสมานติดกันภายใน 30-45 วัน หลังจากนั้นอีก 45-60 วัน ตัดเชือกฟางทิ้ง อย่าปล่อยให้กิ่งงอจนคอด
- 3 สำหรับการเปลี่ยนยอดต้นตอในสวนเดิม
 - แผลจะสมานติดกันภายใน 30-45 วัน ให้ตัดเชือกรัดปากถุงเพื่อให้อากาศเข้าได้ อีก 7-14 วัน ดูว่ายอดไม่เหี่ยว ค่อยเอาถุงออก
 - รอดูอีก 7-14 วัน ค่อยเริ่มตัดกิ่งให้ร่มเงาออกทีละกิ่ง

จัดทำโดย :

- ดร.สุธีรัตน์ ปัญญาโตนะ
- น.ส.ปานพาศย์ นพธินวงศ์
- นายศุภรัฐ เลี้ยวเจียง

พิมพ์ครั้งที่ : 1 ปี 2554 จำนวน 4,000 แผ่น

ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร ต.วิสัยใต้ อ.สวี จ.ชุมพร 86130

โทร: 077-556 073 โทรสาร: 077-556 026

ROBUSTA

การเปลี่ยนยอดกาแฟโรบัสต้าให้เป็นพันธุ์ดี

โครงการปรับโครงสร้างสินค้ากาแฟแบบครบวงจร
กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
และลดต้นทุนการผลิต

ศูนย์วิจัยพืชสวนชุมพร
สถาบันวิจัยพืชสวน
กรมวิชาการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การเปลี่ยนยอดกาแฟโรบัสต้าให้เป็นพันธุ์ดี

เกษตรกรที่มีสวนกาแฟอายุมากกว่า 8 ปี เมื่อทำการฟันต้นแล้ว หากต้องการเปลี่ยนยอดให้เป็นพันธุ์ที่ดีขึ้น ก็สามารถทำได้ พร้อมกับการฟันต้น และถ้าต้องการขยายพื้นที่ปลูกด้วยพันธุ์ดี ก็สามารถเพาะต้นกล้ากาแฟแล้วทำการเปลี่ยนยอดเองได้โดยใช้วิธีเสียบลิ่ม (หรือเคลิฟกราฟท์) ซึ่งทำได้ง่าย รวดเร็วและให้ผลสำเร็จ 95-99%

ต้นที่เปลี่ยนยอดจะให้ผลผลิตตรงตามพันธุ์ ให้ผลผลิตสูงกว่าพันธุ์เดิมและให้เมล็ดกาแฟที่มีคุณภาพดี แต่เนื่องจากกาแฟโรบัสต้าเป็นพืชผสมข้ามต้น จึงควรปลูกอย่างน้อย 3 พันธุ์ โดยปลูกเป็นแถวเรียงสลับพันธุ์กันไป

ส่วนประกอบของต้นกาแฟเปลี่ยนยอด

- 1 ส่วนยอดหรือกิ่งพันธุ์ดี ทำหน้าที่สร้างลำต้น กิ่งก้าน ใบ และผลผลิต
- 2 ส่วนล่างหรือต้นตอ ทำหน้าที่เป็นระบบราก

ลักษณะที่ดีของต้นพันธุ์ดี

- 1 ต้นแข็งแรง ไม่อ่อนแอ
- 2 ให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟสูง โดยดูจาก
 - แต่ละกิ่งหลักมีกิ่งให้ผลเป็นจำนวนมาก
 - กิ่งให้ผลมีข้อถี่และมีจำนวนข้อมาก
 - มีจำนวนผลต่อข้อสูง
- 3 ให้ผลผลิตเร็ว ภายใน 2-3 ปี หลังจากปลูก

- 4 เมล็ดกาแฟแห้งมีขนาดไม่เล็กจนเกินไป เมล็ดร้อยละ 80 ควรมี
 - ความกว้างไม่ควรต่ำกว่า 5.0 มม. (เบอร์ 14)
 - น้ำหนัก 100 เมล็ดแห้งที่ความชื้น 12% ไม่ต่ำกว่า 15 กรัม
- 5 เมล็ดกาแฟแห้งนำไปคั่วขงต้ม ให้รสชาติดี
- 6 ไม่เป็นโรคราสนิม ไม่อ่อนแอต่อโรคและแมลง

การเตรียมกิ่งพันธุ์ดี

- ต้นพันธุ์ดีควรได้น้ำและปุ๋ยเต็มที่ สมบูรณ์แข็งแรงไม่มีโรคและแมลงรบกวน
- กิ่งที่ใช้ต้องเป็น กิ่งกระโดง หรือ กิ่งแขนง เท่านั้น
- โคนกิ่งกลมขนาดเท่าแท่งดินสอ ไม่เป็นเหลี่ยม มีสีเขียว
- กิ่งยิ่ง สด ยิ่งดี ตัดจากต้นแล้วเอาเข้าที่ร่มทันที ควรตัดให้พอใช้เฉพาะวันต่อวัน
- กิ่งส่วนที่ใช้ได้ดี คือ ส่วนปลายยอดและ 3 ข้อถัดลงมา ตัดกิ่งเป็นท่อนๆ แต่ละท่อนมี 1-2 ข้อ ถ้ามีหลายพันธุ์ เปลี่ยนยอดแถวละพันธุ์
- นำลงแช่ในสารละลายป้องกันกำจัดโรคพืชชนิดดูดซึมเข้มข้นนาน 30 นาที
- นำขึ้นสะเด็ดน้ำ วางผึ่งในที่ร่มจนแห้งดีจึงนำไปใช้

การเปลี่ยนยอดต้นตอในถุงดำ

● อุปกรณ์ในการเปลี่ยนยอด

- มีดตัดดา
- กรรไกรตัดแต่งกิ่ง
- เชือกฟาง
- กระโถนพลาสติกใส ซึ่งตั้งอยู่ในที่ร่มและเย็น

● การเตรียมต้นตอ

- เพาะกล้าในถุงดำ
- ให้น้ำสม่ำเสมอ ดูแลไม่ให้มีโรคและแมลงรบกวน
- ให้ปุ๋ยครบสูตร เช่น 15-15-15 เล็กน้อย ทุก 1-2 เดือน
- เมื่อต้นมีโคนกลมเท่าแท่งดินสอ รดน้ำให้ชุ่ม 1-2 วัน ก่อนนำไปใช้

ROBUSTA

● วิธีการเปลี่ยนยอด

- 1 เตรียมต้นกล้าที่ใช้เป็นต้นตอ อายุ 8-12 เดือน
- 2 เตรียมกิ่งพันธุ์ดี ใช้ส่วนยอดยาว 2-4 นิ้ว (นับจากปลายยอด) ตัดใบให้เหลือ 1/4 ของใบ

- 3 ใช้กรรไกรตัดแต่งกิ่ง ตัดต้นตอดังจากกิ่งที่ระดับ 3-6 นิ้ว จากผิวดิน
- 4 ผ่ากลางต้นตอลึกประมาณ 1 นิ้ว

- 5 เชื่อมกิ่งพันธุ์ดีให้รอยแผลเฉียงลง แผลเรียบ ยาว 1/4-1/3 นิ้ว กลับด้านหลังเชื่อมแบบเดียวกัน
- 6 นำกิ่งพันธุ์ดีไปเสียบบนรอยแผลของต้นตอ โดยใช้มีดนำร่อง

- 7 รอยแผลต้องแนบสนิทกัน ถ้าต้นตอมีขนาดใหญ่กว่าให้วางกิ่งพันธุ์ดีชิดริมด้านใดด้านหนึ่ง

- 8 ผูกเชือกฟางให้แน่นตรงรอยแผล

- 9 นำเข้ากระโจมที่ปิดมิดชิด รอ 10-14 วัน เปิดดูต้นควรมียอดเขียวสดใส ถ้ายอดเหี่ยวให้ทำการซ่อมใหม่ ปิดกระโจมไว้อย่างเดิม รอ 30-45 วัน เอาออกได้และอีกประมาณ 2 เดือน ค่อยกรีดเชือกตรงแผลออก

การเปลี่ยนยอดต้นตอในสวนเดิม

● อุปกรณ์ในการเปลี่ยนยอด

- มีดตัดดา
- กรรไกรตัดแต่งกิ่ง
- เชือกฟาง
- ถังพลาสติกใส ขนาด 15x20 นิ้ว

